

**DODANA VRIJEDNOST
ISTRAŽIVANJA U OBRAZOVNIM
USTANOVAMA U SVRHU
PLANIRANJA PREVENTIVNIH
AKTIVNOSTI**

Zavod za javno zdravstvo “Dr. Andrija Štampar”

Marina Kuzman

Zadar, 2013.

ISTRAŽIVANJA U ŠKOLSKOJ POPULACIJI

- ◉ Dobro definirana populacija
  - ◉ Dohvatljiv reprezentativan uzorak
  - ◉ Relativno laka primjena
  - ◉ Moguća standardizacija, kontinuiranost i međunarodna usporedba
-
- ◉ Nepoznate značajke onih izvan školskog sustava
  - ◉ Sve teži odaziv škola i pojedinaca
  - ◉ Nedovoljne informacije o lokalnim sredinama

ESPAD I PRIMJENJIVOST REZULTATA

- ◉ ESPAD je tipično istraživanje u školskoj populaciji, na reprezentativnom nacionalnom uzroku definiranom godinom rođenja a ne stupnjem obrazovanja
- ◉ ESPAD pruža relevantne kontinuirane informacije o proširenosti i trendovima rizičnih ponašanja
- ◉ Može li ESPAD više i kako koristiti i primijeniti saznanja koja donosi

KONTEKST I.

Marihuana je najčešća droga u adolescenata

Rana i redovita uporaba marihuane može pretkazivati ovisnost kao i rizik uporabe drugih droga

Rizični čimbenici su kompleksni - osobni, obiteljski, okolišni

Jesu li rizični čimbenici slični i u drugim europskim zemljama

Predrasude i sugestije za akcije

ISTRAŽIVANJE I REZULTATI

ESPAD2007, 11 europskih zemalja (Bulgaria, Croatia, Czech Republic, Denmark, Estonia, Germany, Norway, Russia (Moscow), Slovenia, Switzerland, Ukraine)

Multivarijatna analiza

Zavisna varijabla: Frekvencija uporabe marihuane barem jednom u životu i više od 10 puta u životu

Nezavisne varijable: Pušenje, pijenje, navike vršnjaka, dostupnost, roditeljski nadzor, školski uspjeh, potpunost obitelji

ISTRAŽIVANJE I REZULTATI

Dominantni utjecajni čimbenik za dječake za uporabu marihuane barem jednom u životu je redovito pušenje (7), dostupnost (2), ponašanje vršnjaka (2)

Za djevojčice pušenje (5), dostupnost (2), ponašanje vršnjaka (4)

Za redovitiju uporabu u dječaka dominantan je utjecaj vršnjaka (7), dostupnost (3) i pušenje (1)

Za djevojčice utjecaj vršnjaka (5), dostupnost (5) i pušenje (1).

ZAKLJUČAK I SUGESTIJE

Bez obzira na bazičnu proširenost uzimanja marihuane čimbenici koji djeluju na ponašanje su slični u analiziranim zemljama

Utjecaj vršnjaka i raspoloživost su dominantni rizični čimbenici, a sklonost rizicima potencira svakodnevno pušenje

U multivarijatnoj analizi roditeljski nadzor ne doseže snagu važnog pretkazatelja kao ni struktura obitelji ni školski uspjeh

Što to znači za preventivne aktivnosti:

Važno započeti u mirnom prepubertetskom razdoblju

U vrijeme adolescencije osobitu pozornost obratiti na čimbenike okoline i društva

OD GLOBALNOG KA LOKALNOM...

Nacionalno reprezentativni uzorci ne daju uvid u razlike i potrebe na "lokalnim" razinama

Planiranje i primjena preventivnih aktivnosti treba biti kreirana prema potrebama populacije kojima je namijenjena

KONTEKST II.

- ◉ Hrvatska je zemlja s visokom potrošnjom alkohola u usporedbi s europskom regijom
- ◉ Alkohol je društveno i kulturološki prihvaćen
- ◉ Zakonska regulativa postoji ali se neodgovarajuće primjenjuje
- ◉ Proširenost pijenja, rizičnog pijenja i opijanje je među hrvatskim adolescentima u samom vrhu europskih zemalja

ISTRAŽIVANJE I REZULTATI

- Je li Hrvatska homogena prema navikama pijenja mladih
- ESPAD2011,
- "Regionalna podjela"
- Pijenje u životu i zadnjih mjesec dana, opijanje
- Binarna logistička regresija

- Što to znači za planiranje preventivnih aktivnosti

- Sjeverna
- Istočna
- Južna
- Zapadna
- Središnja
- Grad Zagreb

ISTRAŽIVANJE I REZULTATI

- ◉ Mladi oba spola su podjednako izloženi alkoholu i vjerojatnosti da će ga probati
- ◉ Za dječake je vrlo jasna razlike između sjeverne Hrvatske (najrizičnije područje i za pijeње i opijanje) i južne Hrvatske i Grada Zagreba, područja na kojima su najmanje izloženi riziku
- ◉ Za djevojčice je sjeverna Hrvatska također najrizičnija, a manji je rizik u južnoj, istočnoj Hrvatskoj kao i u Gradu Zagrebu. Navike su za djevojčice manje homogene nego za dječake, a specifično je da su djevojčice iz zapadne Hrvatske izloženije rizičnijem pijeњу i od vršnjakinja iz sjeverne Hrvatske

ZAKLJUČAK I SUGESTIJE

Pijenje mladih nije homogeno distribuirana navika te osim poznatih spolno vezanih specifičnih razlika pokazuje i jasnu teritorijalnu nejednakost

Rezultati potvrđuju tradicionalnu percepciju različite ugroženosti pojedinih dijelova Hrvatske

Izazovi:

Jesu li navike pijenja mladih u korelaciji sa navikama pijenja odraslih na pojedinim područjima

Jesu li posljedice rizičnog pijenja različite s obzirom na moguću različitu percepciju rizičnosti ("prag društvene tolerancije")

Kako prenijeti rezultate lokalnim političarima i donositeljima odluka

ZAKLJUČAK I SUGESTIJE

Što to znači za preventivne aktivnosti

Preventivne aktivnosti treba oblikovati prema sredini u kojoj se provode, prema spolu ciljnih grupa i usmjeravati prema svim dionicima u oblikovanju ponašanja,

Aktivnosti multisektorski proširiti na ograničenje dostupnosti, mjesta i vremena prodaje, sigurnosti u prometu i na mjestima konzumiranja alkohola, reguliranje reklamiranja i politiku cijena.

Istraživanja primjenjiva i globalno i lokalno.....

Problem odlučnosti i suglasnosti primjene intervencija

HVALA NA POZORNOSTI!